

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in sobota, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold., 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne pettiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Op ravn i št v o. na katero naise blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Delniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Sklicevaje se na obširni svoj razglas v „Slov. Nar.“, št. 99., od 27. dne tega meseca vabi podpisani odbor vse podpisce delnic „Narodne tiskarne“

k ustanavljaajočemu občenemu zboru, kateri bo 14. dan septembra t. l. ob 4ih popoldne v prostorih „Narodne tiskarne“ v Ljubljani.

Dnevni red:

- 1) Poročilo o delovanju osnovalnega odbora.
- 2) Volitev dveh delničarjev, da podpišeta zapisnik občenega zbora, in skrutinatorjev.
- 3) Volitev upravnega odbora 15 udov na tri leta.
- 4) Volitev pregledovalnega odseka 5 udov na eno leto.

Vsakemu delničarju, ki je vsaj prvi obrok na svoje delnice že vplačal, poslal bo osnovalni odbor legitimacijo, katera mu daje pravico glasiti se pri občenem zboru in toliko glasov oddajati, kolikor zastopa delnic.

V Ljubljani 29. dan avgusta 1872.

Osnovni odbor delniškega društva „Narodna tiskarna“.

Dr. J. Razlag. Peter Grasselli.
Dr. J. Vošnjak.

Literarno delovanje.

V zadnjih letih smo imeli precej burno politično življenje. Narodni shodi, taborji, volilne agitacije, pogosta menjava političnega položaja — vse to je duševno požiralo, absorbiralo mnogo naših moči. Zaletavali smo se tudi, na gmotnem polju ustvariti si ustanov, ki bi naš materijalni narodni napredek zboljšale. V politiki nismo dosegli še onega, kar želimo, ni ena glavnih terjatev nam nij še spolnjena, da-si bi sami sebi in svojim naporom krivico delali, ko bi prezirali to malo,

a deloma vendar zdatno, kar smo tu in tam ipak že dosegli. Isto tako naše gmotne ustanove ne idó posebno rade v cvetje, ali vsak početek je težak, in tudi v tem imamo vspehe zaznamovati, ki bodo, ako bog da in naša vztrajnost ne omaga, lepo pomnožili se in sad obrodili.

Kakor baš zdaj politične stvari stojé, nij mnogo upanja, da federalistični program zmaga prav kmalu. More se dozdanje stanje, — tudi če je še tako krivično in nenaravno — celo nekaj let v životarenji dalje ohraniti, in če prav nij dvombe, da slovanska stvar v Avstriji mora do naravne pravice in zmage priti, vendar smo zdaj navezani na čakanje. Ali to čakanje ne sme biti brezposelno, porabiti je treba tudi ta čas. Kako? o tem se je na tem mestu že več govorilo.

Važno polje, na katero bi tudi trebalo da se od slej bolj intenzivno vržemo, je slovstveno. Nij tajiti, da tu zadnja leta ne gre tako veselo naprej, kakor bi, v primeri in razmeri s prejšnjimi leti, iti moglo in moralo. Razlogov za to nij težko najti, a njih iskanje nij tolažilno, treba tu inicijative, treba da se delo začne, da se delo podpira, potem se bodo tudi ne samo bivši delavci izbudili, nego novi oglasili.

Na to bodo morali obzir jemati „Narodna tiskarna“, „pisateljsko društvo“, „dramatično društvo“ in „Matica“. In ko bi se doseglo srečne edinstvo teh faktorjev, kako lahko bi v Ljubljani, ki je vendar vsem Slovencem duševno središče, nastalo živo literarno delovanje, katero bi krepilno in oživljajoče delovalo na vse naše narodno in politično življenje! Ljubljana, ali bolje v Ljubljani zbrane slovstveno delavne moči, naj bi skrbele, da bi konec bilo enkrat čudnemu stanju, da Ljubljana, kar se tiče slovstvenega delovanja, že dolgo primerno zaostaja za Celovcem.

Le eno željo moramo tu ponoviti, da si je bila že v našem listu večkrat izrečena, namreč: da bi se nehalo misliti, ka so odborništva v taci

družbah česti, katere mora imeti ta in oni, ki je že povsod preobložen, in nezmožen. Naj bi se enkrat začelo soditi, da smo delavci vsi, delavci za narodno stvar, da tu nijso osobni interesi nego narodovi, da ne gre politike in osobne antipatije nositi v zavode, kamor ne spadajo, da imamo vsi sveto služiti sveti domovini, služiti z glavo in peresom ne samo s kimanjem in vstajanjem ter z odriivanjem drugih. Lehko, prav lahko je v tem vzvišenem smislu doseči lepa sloga, — samo ako se pošteno hoče.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 8. sept. [Izv. dop.] Ljubljanski organ nemškutarjev in novih Prusov, „Tagblatt“ je dolgo živel od škarij, s katerimi je urednik jasli tiskarnice polnil, rezaje uvodne članke iz raznih nemških listov. Z večerajšnim listom je prinesel zopet enkrat en originalen članek, kateremu se na lici bere, da je iz Dežmanovega peresa. Pisati je namreč počel proti kranjski trgovinski zbornici. Ker ima članek prideto številko „I.“ moramo čakati nadaljevanja. Da „Tagblatt“ napada trgovinsko zbornico, je naravna stvar. Ona daje dva poslanca, zato bi jo radi prusaki v roke dobili, da bi v deželni zbor poslali dva „svoje krvi.“ Tega ne smemo pozabiti, da je nemškutarjem in nemškim usiljencem ta slučaj, politični moment, glavna stvar. Če oni vpijejo, da nijso trgovinski interesi tako zastopani, kakor bi želeti bilo, moremo mi Slovenci k večjemu med soboj dogovoriti se, da se ta ali ona slovenska trgovinska ali obrtniška kapaciteta v zbornico spravi, — a nemškutarjev poslušati ne gre. Oni bi bili zadovoljni, če bi največji nevedneži in bedaki v trgovinski zbornici sedeli, samo da bi v politiki nemškutarsko glasovali. Od tod izvirajo „Tagblatove“ solze.

Da pa organ nemškutarstva ravno zdaj počne

Listek.

Privina in Kocelj, kneza panonskih Slovanov.

(Češki spisal Havelka, poslovenil prof. Karel Glaser.)
(Dalje.)

Ljudovik je pričakoval, da mu bode Rostislav povoljniji; a jako se je zmotil, ker se je Rostislav krepkejše kakor strije trudil svojo državo rešiti nemških spon.

Da bi se lože branil, se je Rostislav z Bulgarji združil, ki so leta 853. na izhodno stran franške vlasti udarili. Če uvažujemo, da je vlast bulgarska na izhodni strani Privinove vlasti se razprostirala; da je Donav od Budina do Dravinoga vtoka obema meja bil, si lahko mislimo, da so Bulgarji najprej Privino zgrabili; ker nam viri pripovedujejo da je nevarnost za franško vlast, grozeča jej od bulgarske strani odvrnena, moral je Privina sam Bulgarje premagati. Ljudovik Nemški je moral celo svojo sili proti Rostislavu obrniti in kljubu temu se je bojeval nesrečno. Moravo so odvezali vseh dolžnosti proti nemški državi in viteški Rostislav se je imenoval kralja moravskega. Da, celo Radbod in Karlman kraljevič, ki je na Radbodovo mesto v izhodni marki postavljen bil, so se združili z Rostislavom proti nemškemu kralju. Karlman je hotel od očeta, če že ne nemške krone,

vsaj Bavarsko in izhodne pokrajine izsiliti in je v začetku leta 861 zgrabil za orožje proti Ljudoviku. Najpopreje je mahnil na grofe teh pokrajin in si jih je hotel podvreči. Karlman zadrževan na Bavarskem nij Privine napal; samo to Conversio Bagoriorum *) določno trdi, da je Privina v boji z Moravani pal leta 861.

Da bi bila panonska vlast po smrti Privinovi zmanjšana, ne čitamo nikjer; ko bi bilo Nitransko v dobah poslednih imetek Privinov, bi ga gotovo Rostislav po smrti Privine z moravsko vlastjo bil združil, ker nikjer ne čitamo, da bi Kocelj bil kje na severni strani za Dunajem vladal.

II.

Po Privini je bil Kocelj vojvoda panonskih Slovanov. Iz ustanovnega pisma od 21. marca 861 je razvideti, da se je tačas ko so se razmere njegovega očeta na slabo obrnile, v Ratisboni babil. Kratko pred smrtjo svojega očeta ali hitro po njej je prisiljen po Moravanih v Nemško zbežal in Ljudovika pomoči prosil, ki je pa nij dobil Ljudovika so domače homatije dosti motile in Kocelj se je še le takrat v Panonijo podal, ko se je Karlman z očetom zopet pomiril.

Kocelj je podedoval vse po svojem očetu, izvzemši Nitransko, kjer je Svatopolk Rostislavov sinovec kneževal.

*) Con. Bag. P. M. XI, 14.

O prvih letih Koceljega vladanja imamo jako malo sporočil, akoravno moramo trditi da so se morali važni dogodjaji izvrševati, ker so se ravno Moravani kruto z Nemci bili. Edno sporočilo nam pravi, da je Kocelj po izgledu Privinove gorljivo se trudil krščanstvo v svojej vlasti razširjati. V listopadu leta 864 je dospel Adalvin Ljutpramov naslednik v Panonijo in prebivši božične praznike v stolnem mestu Mosaburku je pečaje se z blagoslavljanjem cerkev in nameščanjem duhovnikov do leta 865 bival; nadškof solnograški je bil večkrat pozneje gost pri Kocelju. Takrat je bilo v Panoniji več kakor 30 cerkev in po skrbi solnograškega duhovenstva je cerkveno življenje bolj in bolj se vzbujalo. Pa nepričakovano so se razmere prijateljske med Koceljem in solnograškim nadškofom spremenile. Uzrok temu so bili dogodjaji na Moravskem. Ljudovik Nemški je težko prenašal vzbujajočo se moč moravsko in združivši se z Bulgarji je napal Moravsko in Rostislava prisilil, da se je dal krstiti. Rostislav je dobro zapazil, zakaj se tako trudi za razširjenje krščanstva na Moravskem, dobro zapazivši, da je imelo pasovsko duhovenstvo nalogo nemški nadvladi pot pripraviti. Zbog tega je naglo sklenil se poganjati za samostalnost v cerkvenih zadevah. Poslal je tedaj Rostislav s sinovom svojim Svatoplukom posle v Carigrad k cesarju Mihailu, ki bi

svoje kanonado na trgovinsko zbornico, morda je na ukaz višjih gospodov, ki delajo v Cislajtaniji za pruskega kralja. Meuda ima biti kranjski zbor precej po zvršenih delegacijah, ko bodo drugi deželni zbori sklicani, razpuščen. Zato menijo, da je zdaj že čas, majati in mekastiti na trgovinski zbornici. Od narodne slovenske strani je treba torej vse pozornosti. Samo to je želeti, da bi v stranki sami dosegla se vsled dogovorov odličnih slovenskih trgovcev in obrtnikov iz cele Kranjske edinost; škoda bo le, če bodo en sam ali trije svojo trmo imeli. Mi Slovenci bi se morali ogibati tudi tega, da bi nam naši narodni nasprotniki kaj s pravico očitali mogli. Tu pa zmerom velja, da več oči več vidi. Dakle skličite zbor volilcev za trgovinsko komoro, kadar bo treba, in vse nakane nemškutarjev se bodo potrie. In necessariis unitas.

Iz Zagreba. 8. sept. [Izv. dop.] Rauch je kot ban pri nas samo take naprave podpiral, ki so bile proti naši narodnosti naperene. Takih naprav je še denes, ko Rauch že dolgo nij več hrvatski ban, mnogo v Zagrebu. Rauch je odšel, njegovo naprave so pa kot njegovo prokletstvo ostale. Ena omenjenih naprav je tudi naše „vatrogasno društvo“ (feuerwehr). Ko se je osnivalo pokličali so nekega Jergitscha iz Celovca. On je naše vatrogasce po nemškem komandu uril in izuril. Nikoli ne bom pozabil, kako me je Jergitsch z mojim znamenjem nemškega jezika v zadrego pripravil! Vodno cev v rokah držé, je kričal v eno mer „boasa! boasa!“ Vrag te je skelil, sem si mislil, kaj vendar znači koroška-teutonska beseda „boasa“. Naenkrat bruhne voda iz cevi, in Jergitsch samozadovoljno umolkne. Zdaj se mi je zasvetilo med očmi: „wasser“ je zahteval, kričal pa „boasa“. To per parentesim. Kakor ljubljanska „feuerschein“, rekrutirali so se tudi naši vatrogasci večjom stranom samo iz tukaj naseljenih tujcev in magjaronov à la dr. Mraovič in še več drugih. — To naše „vatrogasno“ društvo dalo je denes svojo zastavo blagoslavljal. Priredilo je v ta namen veliko slavnost, ter več ko sto vatrogasnih družtev, inostranih in domačih, na soudeleženje v Zagreb povabilo. Iz Ogerskega so prišli vatrogasci iz Šoprona, iz Štajerskega iz Bruka, Gradea in Ptuja, iz Koroškega iz Celovca, iz Kranjskega iz Ljubljane (precej mnogobrojno), iz Krškega in iz Rateč, iz Hrvatskega pa iz Karlovca, Siska, Križevca in Varaždina. Z domačimi vatrogasci jih je bilo kakih 500 skupaj. Sinoč svirala je naša vatrogasna banda na kolodvoru, ko so cislajtanski vatrogasci prihajali, v nekem potpuriju „die wacht am Rhein“ in „wo ist des Deutschen Vaterland.“ S tem so

se naši vatrogasci zedo pri občinstvu zamerili, te pokazali, da se hoče povodom te slavnosti pan Germanska demonstracija narediti, in svetu pokazati, da si je nemštvo na svojem „drang nach Osten“ tudi že Zagreb usvojilo. In res v programu je stal tudi „festgruss“, ki ga bi imel v nemškem jeziku govoriti naš protestantski pastor Šödl, ki je nekde tam iz rajha k nam prišel nemško kulturo trositi. „Obzor“ je pozval zagrebško občinstvo, naj čem večim soudeležanjem reši slovanski značaj mesta. In res, razobesile so se vsled tega poziva mnogobrojne narodne zastave in ulice so denes celo predpoldne natlačene radovednega sveta. Med razobešenimi zastavami je videti tudi nekoliko cesarskih in vrtrogasnih, magjarske pa nikjer nobene. „Obzorov“ poziv nij bil zastoj, kajti kakor čujem, baje ne bo nobega nemškega oficijelnega govora, sicer bi se pa bilo gotovo resnih stvari bati. Naša tla so še od Bahovih in Šmerlingovih časov za nemčurje vsa žareča. Ko to pišem, se ravno pred imenikom Jelačića bana vatrogasna zastava blagoslavlja. Vatrogasna banda svira narodne, peveci pojo hrvatske in govorniki govore tudi hrvatski. Okolo šotora stoje vatrogasci s svojimi zastavami. Kako bo pri banketu vam bom jutri pisal.

Politični razgled.

Najznamenitnejši dogodek teh dnij je shod treh cesarjev v Berlinu. Nečemo ponavljati popisov kako se vozikajo, obiskujejo, klanjajo, in paradirajo — vse to nema nobenega pomena. Pomen bode imelo dogovarjanje, ki se menda baš denes vrši, t. j. kaj bodo sklenili diplomati. Za svobodo narodov, teško da kaj! Vendar gotovo je, da bodo sklenili mir obdržavati tako dolgo, dokler bode mir v njih oblasti. In od miru in dela v miru imamo mi Slovani mnogo, vse pričakovati. Da sicer od koncerta, kjer pruski Viljem, osvojevalec francoske Lotaringije, in Bizmark vse niti evropskega vajeta v svojo roko zbira, — ne moremo mi Slovani posebno prijaznih glasov pričakovati, se nam naravno vidi. Sicer pa bodemo kmalu videli, koliko bodo glavači narodom vedeti dali o svojih sklepkih.

Kaj se ima v Berlinu skleniti o tem nij gotovih poročil. „Vat.“ ve iz francoskega oficijelnega vira povedati, da bodo trije cesarji to-le sklenili: 1. Vsi trije mogočeneži so eden drugemu porok za dežele, katere zdaj imajo (status quo). 2. Avstrijski cesar bode podpisal pogodbo, vsled katere se col, telegrafna, poštna in železniška uprava „nemško-avstrijskih“ dežel z Nemčijo bolj ze-

dini! (Če bo to res, pomenja začetek prodajanja avstro-nemških tal na Prusijo.) 3. Ruski car potrdi nekaj — trgovinskih pogodeb. 4. „Monarhično“ oblast bodo pomnožili s tem, da sklenejo novine ostro nadzorovati, demokratične agitacije ustaviti itd. 5. Poljaki ne dobodo v Avstriji več nego imajo oni v Prusiji ali Rusiji. Vse to je Bismark baje že uredil in spisal, in bodo mogotci samo potrdili. Cela sveta alijanca!

Ministerstvo namerava dalje postopati proti češkim založnam. Kjer le kaj uzroka najde, založno razpusti. Več predstojnikov založen misli sniti se, da bi se posvetovali, kaj je storiti.

Na ogerskem zboru se delajo med zmernejšimi levičnjaki in Deakoveci poskušaji, te glavni stranki zblížati. Ako bi se to doseglo, bila bi sprememba velika, a težko da dobra za ogerske Slované.

V Pančevu je bil urednik srbskega lista „Pančevac“ g. Popović na magjarsko povelje zaprt, uredništvo in tiskarnica preiskana, rokopisi zaplenjeni!

Predsednik republike francoske, Thiers je rekel neki deputaciji Lotaringcev, ki so bili prišli prosit naj Francoska ne pozabi rešiti jih iz pruskih rok: naj upajo, ker tega jim nihče ne more prepovedati. Dakle, na Francoskem bode ostala volja, odtrgane Francoze v Elzasu in Lotaringiji zopet pridobiti ne samo vladni, temuč narodni program. Financijelno in vojno je Francoska že zdaj okrevala se. V teku dveh let pa postavi lahko milijon vojakov na bojišče in dvakrat več artilerije nego leta 1870. Samo edna diplomatična zveza, in Francoska bode faktor, ki se bode do nove veličine vzdignil. To Bismark čuti, zato išče Rusov in Avstrijceve!!

Bavarski kralj, kakor tudi virtenberški, nijsta prišla v Berlin. — Na Bavarskem je ministerska kriza v drug tok prišla. Gaser nij mogel novega ministerstva sestaviti, ker so vsi možje, katerim je mesta ponujal, hoteli še dalje iti v nemškem federalizmu ali „separatizmu“, nego kralj sam, namreč: da se pogodbe s Prusijo narejene v Versailles, odpovedo kot neveljavne.

Razne stvari.

* (Kandidati za Matični odbor.) Na mesto po pravilih iz Matičnega odbora letos izstopivših odbornikov gg.: dr. Papež F., dr. Pogar J., dr. Razlag R., Sovan Fr., dr. Vončina Leon, dr. Vošnjak Josip, Črne A., Kosar F., dr. Vojska Andr., Vinkler And. in namesto g. J. Pajka, ki se je sam odpovedal

ga poprosili duhovnikov znajočih slovansko besedo. Nekateri pisatelji trdijo, da se je tudi Kocelj udeležil poslanstva in se opirajo na list papeža Hadrijana II.; pisan je bil list Rostislavu Svatopolku in Kocelju: „Non solum . . . ob hacce sacrosancta sede petiistis praeceptorem rerum et a pio imperatore Michaele,“ tu pa je treba vedeti, katere besede veljajo Rostislavu in Svatopluku in katere pa Kocelju, ker list odgovarja na dve terjatvi. Rostislav in Svatopluk sta že pred letom 864 papeža verooznaniteljev prosila. Papež želji nij ustregel in zbog tega sta se oba kneza leta 864 obrnila do cesarja Mihaila; Kocelj pa je še le leta 868 po poslancih papeža prosil da bi naj svetega Metodija v Panonijo poslal in cerkveno upravo, tem krajem priskrbel. Ta list je še le leta 868 bil pisan in je samo v tem obziru veljal Kocelju kar se tiče njegove prošnje do papeža. Tudi nij verjetno, da bi se bil Kocelj udeležil poslanstva do Carigrada ker je leta 865. Adalvin, solnograški nadškof dolgo v Koceljevi kneževini bival in po prijateljsko s Koceljem občeval. Tako prijateljstvo bi ne bilo mogoče, ko bi se bil eno leto poprej poslancem v Carigrad pridružil, se solnograškim duhovnikom odpovedal in nadškofu prava cerkvena v Panoniji odvzel. Cesar carigradski je rad prošnjo uslišal in brez dvombe sta že koncem leta 864 Kostantin in Metod v Moravo dospela.

Čem večji je bil vspah solunskih bratov v Moravi, tem večja je bila zavist nemških duhovnikov tem bolj se je v Rimu aposteljema nasproti delalo. Papež je verjel obrekovanju in aposteljema pred se v Rim poklical, da bi se opravičila. Brez dvombe sta ste koncem leta 867 podala Konstantin in Metod na pot.

Pripetilo se je, da sta potovaje dospela do Koceljevega stolnega mesta, do Mosaburka.

Imela sta seboj slovansko prestavo evangelija, ki je bil v pravopisu, od Konstantina iznajdenem, pisan. Kocelj se je tega obiskanja zelo razveselil in prišlece na vsak način častil; naj bolj ga je to veselilo, da je našel svoj materin jezik v pismu izražen, in ko sta se sveta apostelja na pot podala jima je dal Kocelj 50 učencev, da bi jih bila v slovanskem pismu podučila. Z znamenitimi dari je hotel obdarovati odhajajoča, ki jih pa nijsta hotela sprejeti, samo za to sta prosila, da bi 900 ujetih oprostil; morda je te ujel v vojski z Bulgariji.

Iz tega se vidi, da sta apostelja s svojim obiskovanjem Kocelja živo ganila. Temu je bilo uzrok pismo slovansko in boguslužba, katero sta Ciril in Metod povsod uvéla. Takrat je bilo krščanstvo po celi panonski kneževini razširjeno in Kocelj si je velike zasluge za cerkev pridobil. Pa mnogo je še manjkalo, da bi se delo moglo po-

polno imenovati, da bi versko prepričanje postalo živo navdušenje za Kristovo vero. Duhovenstvo solnograško je redkoma rabilo govorico ljudsko in njegovi nauki nijso prav do dna segli; tu je prvič spoznal Kocelj učitelje vere Kristove, kateri so obdarovani z svetostjo, vse lastnosti imeli, da bi bogati vir odrešenja ljudstvu pokazali, spoznal je učitelje polne ljubezni do naroda, spoznal njih dobrodejno delovanje za Moravo v kratkem času. Zbog tega se je kljubu dolgoletnemu združenju s Solnogradom želja v njem zbudila, ta dva sveta moža za svoj narod si pridobiti.

Začelo je njegovo prijateljstvo s solnograškim nadškofom omagovati. V Conversio Bogariorum ne čitamo ničesar več o delovanju nadškofovem v panonski vlasti, čemur se tem bolj čudimo ker je ravno namen spisa „Con. Bog.“ pravo solnograškega nadškofa do Panonije dokazati.

Ker so pa zadeve svetih bratov pri papežu prav prijazno rešene bile, se je nadejal Kocelj da se bo ustreglo njegovej želji. Ne samo, da je papež vse naprave bratov odobril, je oba imenoval za cerkvena poglavarja in njune učence v duhovstvo posvetil, in tudi izmed Privininih učencev tri. Konstantin, od papeža Ciril imenoval se nij vrnil iz Italije, umrl je v Rimu po kratki bolezni.

(Dalje in konec prih.)

odborništva, volimo mi podpisani v odbor „Slovenske Matice“ pri občnem zboru dne 1872 sledeče gospode: 1) Dr. Pogačar Jan. Zl. v Ljubljani. 2) Dr. Razlag R. v Ljubljani. 3) Dr. Vončina Leon v Ljubljani. 4) Dr. Vošnjak Josip v Ljubljani. 5) Graselli P. v Ljubljani. 6) Dr. Mencinger Jan. v Kranji. 7) Dr. Gršak Ivan v Ormuži. 8) Jurčič Jos., urednik v Mariboru. 9) Dr. Samec Maks v Kamniku. 10) Žuža Ivan v Grižah pri Žavcu. 11) Vodušek Mat. prof. v Gorici.

Več Matičarjev.

* (Preširnova slavnost.) Južna železnica je na prošnjo pisateljskega društva tudi od vseh postaj med Ljubljano in Trstom za pol znižano vožno ceno privolila obiskovalcem Preširnovi slavnosti. Tedaj se od vseh postaj med **Beljakom - Mariborom - Ljubljano** in **Trstom-Ljubljano** vozi po znižani ceni od 13. do 17. septembra t. l. Znižana cena pa velja za **poštne** vlake v vagonih II. in III. reda, in vsak potnik mora imeti **izkaznico**, katera mora nazaj gredé v postaji Lesce-Radoljica Rudolfove železnice štempljana biti, se torej v Ljubljani, če kdo tam izstopa, ne sme oddati. Ker po železnicah Zagreb-Zidanimost, po ogrski in goriški, **nij** privoljena znižana cena, se g. potniki iz teh krajev le od postaj: **Zidanimost**, oziroma **Pragersko** in **Nabrežina** naprej do Ljubljane za znižano ceno smejo voziti. **Izkaznice** so se razposlale vsem slovenskim **čitalnicam**; kdor jih še želi, naj se oglasi pri odborniku pisat. društva g. **Noli-ju** v **Ljubljani** (čitalnica).

Odbor pisateljskega društva v Ljubljani.

* (V Mariboru) je bilo zadnjo soboto in nedeljo vse na nogah. Praznovali so prusaki 25-letnico moškega pevskega zboru, gojitelja „nemške pesmi“, katera je imela in ima nálog zagozdo germanizacije zabijati vedno globlje v Slovanstvo. Povabili so bili vsa nemška društva, pevska in politična, na udeležbo. Vendar je prišlo prilično malo malo gostov, in ti so bili tako čudne vrste, da se je večini videlo, da so pripotovali na „društvene stroške“ ker doma posla nemajo. Iz Ljubljane na pr. dolgi Dornig, zastavničar slovečih nemških turnajev! Občinstvo mariborsko je bilo precej hladno. Poleg malo avstrijskih in slovenskih zastav, so se šopirile pruske in velikonemške. Več govorov z navdušenimi frazami o nemškem, nemškem in zopet nemškem, se je govorilo. V nedeljo popoldne je bil v Rodvanju „volksfest“, ki je obstajal samo v tem, da je mariborsko občinstvo izpilo za drage novce kislo vino Fric Brandstetterjeve žene, in sparjeno pivo, ki v Mariboru ne gre v denar. Telegrafirala se je pruskemu cesarju zdravica. Čudili smo se slišati, da so se Hrvati iz Varaždina udeležili te pangermanske slavnosti in „slava“ kričali pangermanskim govorom.

* (Hrvatskim učiteljem) priporoča „Obzor“ prevodivši naš članek o slovenskem učiteljskom shodu v Ljubljani, naj „što u većem broju prisustvuju (udeležé se) kod ovoga zastanka.“ Isto v posebnem članku svetuje „Südsl. Corr.“ Slovenski učitelji bodo hrvatske druge gotovo srčno sprejeli.

* (Dijakom) na počitnicah svetuje „Soča“: Vsak naj večkrat v tednu ali saj v nedeljo popoldne povabi in okolo sebe zbere, kolikor mu je mogoče dobiti v vasi pridnih poslušalcev: Fante, ženske in može, potem naj jim na glas in počasi bere kak ljudstvu podučljiv sestavek iz katerega koli časopisa ali knjige. Na to je treba pojasniti sestavek, da ga vsak poslušavec dobro razume, in končno naj se začne razprava, ali je, kar se je slišalo, dobro, resnično, koristno sploh opravičeno ali ne. Po takem načinu more vsak omikanec narodu neizmerno koristiti, zlasti tistim ljudem, ki ne znajo brati. Da se pa tako delovanje ne pretrga po dveh mesecih, mora se skrbeti za naslednike, in v ta namen naj vsak v branju dobro izuri dve ali tri osebe, ki znajo že čitati, da bodo potem skozi celo leto v prostih urah prav tako nadalje-

vali širiti znanje in bistriri narodu um. Na delo tedaj, saj bo to Vam zanimivo delo: omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci. V tem smislu Vam želimo veselih počitnic.

* (Ljubljanski dopisnik) „Vaterlandov“ pripoveduje iz zadnje seje upravnega odbora banke „Slovenije“, da se je tam nasvet staval, naj se remuneracija za upravne odbornike tako nizko postavi kakor mogoče. Proti temu so bili najodločnejše (am ungestümsten) privrženi „Naroda“ katerih je, pravi „Vaterland“, več v tem odboru. — Nu, naj se dotični odboriki (mi ne vemo kateri so mišljeni) g. dopisniku zahvalijo, da jih sebičnosti dolži. Mi izrekamo, da sebičnjakov ne štejejo med svoje privrženi. Vsak delavec je svoje dostojne plače vreden, a za narod se mora tudi kaj zastoj ali za „najnižjo ceno“ storiti, to je naše mnenje, g. dopisnik, in to je mnenje naših privrženi, kateri so pravi. Vse drugo, kar pripovedujete, so zavičaje in neresnice, niti odgovora vredne. Sram pa bodi Vas in „Vaterland“, da ste postali **špicelj**, da nas brez dokazov denuncirate, ka bi mi bili „proti legitimiteti dinastije, ako bi državnega pravdnika ne bilo.“ Torej taki svobodoljubi in tako pošteni ste vi „konservativci?“

* (Župnik J. Maučič) pri sv. Tomažu, nas prosi izjaviti da nij bil med prošniki za Stremajerjevo podporo in da je nij dobil.

* (Program e. k. gimnazije v Mariboru) nam je te dni došel. V njem razlaga na prvem mestu prof. Voregger, kako je Filip II postal gospod Grkov, za tem spisom slede „Etymologične table po Curtius-u in Miklošiču“ od prof. Šumana, v katerih so slovanske in grške besede primerjavane. Učiteljev je na mariborski gimnaziji minolo šolsko leto bilo 18, učencev koncem leta 245; izmed teh je 199 za vstop v naslednji razred sposobnih. Za izpit zrelosti so je oglasilo 12 osmošolcev; trije so med izpitom „odstopili“, trije so dobili znak „zrelosti z odliko“, 4 so „zreli“, eden je reprobiran na dva meseca in eden na eno celo leto. Izmed aprobiranih so si po poročilu programa izbrali bogoslovske študije 4, juridične 1, medicinske 2.

* („Karlovačka pomočnica“) se zove denarni zavod, ki se je ustanovil v Karlovi in ima namen: 1. Podajati siromašnejšemu ljudstvu priliko, prihraniti si z malimi tedenskimi vlogami v nekotikih letih kapital. 2. Posojevati trgovcem in drugim, ki začasno za zboljšanje svojega stanja denarjev potrebujejo, potrebne svote za primerne obresti. Vsak ud društva mora vsak teden 50 kr. plačati in vsaj 5 let v društvu ostati. Po obteku 10 let se razdeljujejo vložene glavnice obresti in dobiček. Tako si Hrvatje sami pomagajo v denarnih zadregah.

* (Narodni ples v Solkanu.) V nedeljo 25. avgusta smo imeli priliko se prepričati, da solkanski fantje ne dremajo, temveč kažejo pri vsaki priložnosti, da se narodne čutijo. Napravili so namreč ples, kakor navadno o St. Roku, a letos posebno okusno; vhod je bil okinčan z bršlenovimi venci, z narodnimi napisi in zastavami, ravno tako je bilo na plesišči. Ves ples je imel značaj slovenske veselice, bilo je prav živo, redno in po domače, vdeležilo se je vse brez razločka, mladina gosposko in kmečka. — Slovenska javna naznaila po Gorici so privabila tudi mestno slovensko mladino, ki je med in po plesu, sebe in občinstvo z vbranim petjem razveseljevala. V Mirnem je v nedeljo pri ravno taki priliki vibrala velika slov. zastava na plesišči. „Soča.“

* (Bogat berač.) Nedavno je na Dunaji umrl berač Krištof Nensler, ki je svojim sorodnikom zapustil 10.000 gl. v državnih papirjih

* (Iz strasburškega vseučilišča) že začenjajo odhajati nemški profesorji, ker nemajo slušatelj. Že je preselil se prof. dr. Springer iz Štrasburga v Lipsko in prof. Brunner v Berlin. Francozi iz Alzacije hodijo študirat v Pariz, Nemcev pa v Alzaciji nij; po tem takim se v Štrasburgu z „nemško vednostjo“ ne da seveda nič opraviti.

* (Imetek angleške kraljice Viktorije) znaša po poročilih angleških časopisov 40 milijonov funtov šterlingov, t. j. 400 milijonov gl. avstr. velj. Kraljevanje je pač dober posel.

* (Spopana obleka.) V Kutni Hori (Kuttenberg) na Češkem je iznašel krojač Jožef Kvičala umetnost, obleko brez šivanja izdelovati. Boter Kvičala si robo vreže in potem vrezano tam, kjer drugi manj modri krojači šivajo, vkup spopa ali zlepi. Umni mojster je dobil od vlade pravico, da sme šest let on sam in edin a nobeden drug, spopano obleko delati.

* (G. dr. E. H. Costa) se, kakor se nam iz Ljubljane poroča, strašno hujuje nad „Slov. Narodom“, da se je predrznil! svetu odkriti denarno gospodarstvo pri zavarovalni banki „Sloveniji“. Mi ne razumemo, kako se mora ta gospod, ki je sam s svojo jezičnostjo že toliko indiskrecij zakrivil, čez to objektivno notico jeziti, ako se je s vložnimi denarji delničarjev pri „Sloveniji“ vse-skozi varčno ravnalo, kar se vendar sme pričakovati pri tako važnem narodnem zavodu, kateremu se je zaupal domači kapital. Kdor se zanima za banke, tudi vé, da vsaka za ustanovitev velike svote potroša, ki se stoprv po večletnem delovanji bank povračajo od dobička. Tedaj ne vemo razlogov, zakaj bi ne smeli javno povedati, koliko je „Slovenija“ že dozdej potrosila! Saj vendar g. dr. Costa nij mislil, da bo ta stvar tajna ostala? G. delničarji pa so gotovo hvaležni, da poizvedó nekoliko resničnih dat, ker so se od marsikateri strani plašili, da bodo stroški še veliko večji. Če je „Slovenija“ dozdej že izdala 28.000 gl. kar je res lep denar, so to menda že bili stroški, katerih se nij mogla izogibati in ki se bodo pač dali poravnati, če banka enkrat začinja svoje delovanje, k čemur je zdaj najugodniša doba. Toliko o „Sloveniji.“ Kar pa g. dr. Coste zadene, se čudimo, da more podpredsednik katoliškega društva v Ljubljani tako neusmiljeno nekrščansk biti in svojo jezo zavoljo „Narodove“ notice spuščati nad osebo, ki s to notico nij v nobeni dotiki in sploh zdaj s „Slov. Narodom“ v nobeni zvezi. To nij „nobel“.

Glasbena matica.

Glasba je ena vladajočih umetnostij sedanjega časa; ne samo, da se je ukoreninila v vseh krogih, priznava se tudi kot neobhodno potrebni del človeške odgoje in terja se od izobraženih, da so seznanjeni z glasbo. — V našem narodu nahajamo pač jako veliko naravnega čuta za glasbo; ne samo da naši rojaki radi poslušajo petje in godbo, oni sami tudi radi pojó in godejo, kolikor god dobro znajo. — Toda, kaj pomaga vse to, ako narod rad prepeva, ako ima krepke glasove, če mu pa manjka pravega vodstva za lepoglasno estetično petje, če nema dovolj gradiva (pesmi) ki bi ustrezal zmirom po novem hrepenečim pevcem. Ali je čuda če potem segajo naši fantje (posebno vojaki) po tujih večjidel kosmatih napevih brez vsake muzikalne vrednosti, ali ne zaboli vsacega domoljuba; če sliši krdelo krepkih slovenskih mladencev dunajski „Gassenbauer“ peti:

„Ja der Mensch ohne G'ld

„Is a Haseher auf der Welt“ i. t. d.

in na isto melodijo:

„Le tista bo moja,

„Ki žvižga in poja i. t. n.

Glasbena matica je tedaj za prvo potrebna, da skrbi za razširjenje dobrih domačih pesmi med ljudstvom, da se polagoma popolno iztrebijo tuji dobri okus pokvarjajoči „Gassenbauer-ji.“

Gledimo na slovensko glasbeno literaturo kar se tiče salona in doma. — Sram me je vselej, kadar me kateri tujec popraša kje so na prodaj slovenske kompozicije za glasovir, kajti odgovoriti mu moram, da razen dveh do treh polk in dveh četvork nemamo nič od tega. Edino večje delo „Variacije po pesmi „mila lunica“, katere je zložil Nemeec Degen in Jenkove „Slovenske pesmi za glasovir“ so pripravne za salon, ali žalibog dobiti jih nij več, ker prodani so že vsi iztisi. Če se premisli koliko igralk in igralcev na glasoviru

je po celej Sloveniji, ki bi radi domače kompozicije igrali, pa jih ne morejo dobiti, če se dalje preudari koliko denarja se iz naše domovine potrosi v Nemčijo za glasbene skladbe, kar bi se lahko za veliko v deželi ohranilo ako bi domačih dobrih kompozicij imeli, reči se mora, da je „glasbena matica“ potrebna.

Preglejmo katere glasbene učilne pripomočke imamo Slovenci. Razen kratkega Förster-jevega „pevonauka“ nobenih, in vendar potrebujemo za našo mladino vsako leto gotovo nekaj sto eksemplarov „Clavierschule in Violinschule“, za katere morajo starši drag denar dunajskim in nemškim založnikom plačevati!

Končno naj bo še omenjeno, da je silo potrebno, da se zboljša cerkvena muzika po naših krajih, kajti sedaj navadno petje in igranje po večjih cerkvah je škandalozno. Slišal sem n. pr. v slovenskem mestu v farni cerkvi čveterospev, ki je pel na melodijo „Tebe kličejo solzice“ pesem „matere božje, v drugi cerkvi sem pa čul znano „Po jezeru bliz Triglava“ peti za „Tantum ergo“. Vrh tega pa igrajo naši orgljavci polke, valcerje, marše in tako šušmarstvo, ki je pripravno za kak „ringelspiel“, nikakor pa za božji hram. Dolžnost je tedaj vsacega rodoljuba, posebno pa vseh glasboljubnih Slovencev, da podpi- mo „glasbeno matico“ od katerega društva mo-

remo pričakovati da nam preskrbi dobro muzikalno literaturo. Glasboljub.

Poslano.
Česko-slovanska trgovska akademija v Pragi
stopi v život početkom bodočega šolskega leta, t. j. s
1. oktobrom 1872.

Namen tega zavoda je, da bi mladeniči, ki se hočejo prijeti trgovstva, pomnoževali vednosti v drugih šolah pridobljene, pripravljali se za bodoč svoj poklic in nabrali si prikladnih vednosti teoretičnih in praktičnih o trgovstvu v vseh njegovih vejah, tako da bi odhajajoči iz akademije precej sposobni bili za plačane službe v katerem koli trgovskem zavodu.

Akademija obstoji iz dveh letnikov, v katerih se bodo učili nasledujoči predmeti: knjigovodstvo, kupčevalsko računarstvo, nauki o blagu, mehanična tehnologija, kemija in kemična tehnologija, národno gospodarstvo s posebnim ozirom na teorijo trgovstva in svetovno industrijo, nauki o trgovskem zakonodavstvu, zakonih menjiških, trgovskih, colnih, o privilegijih in monopolih, trgovska statistika, trgovsko zemljepisje, zgodovina trgovstva in kulturna, krasopis in tesnopis in končno jeziki, razen češkega in nemškega (ta oba se bodeta učila temeljito in skrbljivo tako, da bodo absolvirani akademiki enako sposobni za češke in nemške zavode), še ruski, francoski, angleški, laški, in ako se oglasi zadostno število slušateljev, tudi drugi slovanski jeziki.

Za slušatelje ne imajoče potrebnih priprav, da bi mogli biti sprejeti v prvi letnik akademije, ustanovljena je pripravnišnica, v kateri se bodo učila češčina, nemščina, računarstvo, zemljepisje, zgodovina, verozakon, prirodoslovje, krasopis in risarstvo.

Za začetek odpre se samo prvi letnik akademije in pripravnišnica.

V prvi letnik akademije sprejemljejo se za redne slušatelje mladeniči, kateri so dodelali tri razrede nižje realke ali nižje gimnazije in redno obstoje v sprejemni

skušnji, kakor tudi taki, ki nedodelavši omenjenih šol pri sprememni skušnji pokažejo, da so si drugače potrebnih vednosti pridobili. Kdor pak nema gori rečene pripravne omike, mora se za sprejem v pripravnišnico tudi sprejemni skušnji podvreti. Izvenredni slušatelji se bodo tudi izvenredno za posamezne predmete sprejemali.

Šolnine se plača na leto 120 gld. a. v., v pripravnišnici pak 100 gld., kar se plačuje v poluletnih obrokih pri začetku šolskega časa.

Zapisovanje počne se z dnem 5. septembra in bode trpelo do konca tega meseca. Oglasi naj se godijo v rečenem času med urami 9. in 12. dopoldne, od 23. septembra tudi popoldne med 2. in 4. uro v ravnateljstvu akademije, katero se nahaja v šte. 4. (novem) na malem trgu staromestnem (v hiši na oglu trga Linhartskega), kjer se tudi na vsa vprašanja pojasnila podavajo in se na željo tudi pripravne rodbine priporočajo, v katerih bi bili akademiki oskrbljeni z vsemi domačimi potrebami.

V Pragi, dne 22. julija 1872.

V imenu upravnega odbora za ustanovljenje in vzdrževanje češkoslovanske trgovske akademije.

Alois Oliva,   **Em. Tonner,**
predsednik.   ravnatelj akademije.

Dunajska borsna 9. septembra.

Napol.	8	70
C. k. cekini	5	24
Srebro	107	75

Dvoje deklet (173—2)

se sprejme v popolno preskrbljenje, na željo se jima daje poduk v igranju na glasovir in v ročnih delih. Povpraša naj se v otroškem vrtu (Kindergarten) **Mine Berdajs** v Mariboru.

(171—2)

Prva javna višja
trgovska učilnica
na Dunaji, Pratterstrasse Nr. 32.
CARL PORGES, direktor.
Predavanja se začnejo početkom oktobra, vpisovanje bode od 26. septembra naprej. — Programe po direkciji.
Carl Porges, direktor.

Lep postranski zaslužek

se spoštovanim gospodom in gospem, ki imajo obširna znanstva med tukajšnjim prebivalstvom, precej daje. Potreba nij predplat niti stroškov, nego samo delavnosti. Adr. pod „Zaslužek 5“ sprejema adm. tega lista franco za pošiljanje naprej. (174—1)

brez zdravila

Na prsih in plučah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašanih slučajih radikalno ozdravljajo brez zdravila.

Po natančnem popisu bolezni pove pismeno več

Dir. J. H. Fickert, Berlin.
Wall-Strasse No. 23.
Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pismu priloži.

(162—3) **brez zdravila**

Osebam, ktere imajo **bolezni v ustih in zobeh,**
se ne more dr. J. G. Poppa

anatherinova ustna voda

dosti priporočati. (7—4)

Kdor jo je enkrat poskusil, jo bode rajše imel, ko vsako drugo zobno vodo. Cena gld. 140 steklenica. Zavitek po pošti 20 kr. Brošure o njej se dobijo zastoj:

Dobi se v Mariboru v Bankalarjevi lekarni, pri g. A. W. Konigu, lek. Marija pomočnica, pri g. F. Kollotnigu in v Tauchmann-ovi bukvarnici; v Celju pri Crisperju in v Baumbachovi lekarni; v nemškem Landsbergu pri A. L. Müllerju, lek. karju; v Ptujju pri F. pl. Feldbachu, lek.; v Konjicah pri C. Fischerju, lek.; Lebnitz, lek. vdove Kretzig; Ljutomeru lek. F. Pessiak; Murek lek. L. pl. Steinberg; v Ptujju lek. E. Reithammer; Radgoni lek. F. Schulz in J. Weitzinger; v Brezjah J. Schniderschitsch; Rogatec lek. Krisper; Kislivodi v lekarni; Stainz V. Timonšek, lek.; Sl. Bistrici J. Dienes, lek.; Slov. Gradcu J. Kaligarič; Podčetrtek Vasulik lek. Varadžinu A. Halter, lekarnici. Deperis lek. v Ipavi.

Menjavnica
dunajske komisijonske banke
Schottenring 18,
emitira.
potegovalne liste

na pozneje zaznamovane vrste srečk in se smejte že za to k najbolj koristnim šteti, ker je vsakemu lastniku takega potegovalnega lista mogoče vse glavne in stranske dobitke samemu napraviti in razen tega obresten znesek 30 frankov v zlatu in 10 gld. v bankovcih užiti.

Vrsta A. (Na leto 16 vzdigatev.)
Mesečne rate à gld. 10 — Po plačanju sadnje rate dobi vsak deležnik sledeče 4 srečke:
1 5perc. 1860letno drž. srečko za gld. 100.
Glavni dobitek gld. 300.000 s predkupno premijo a. v. gld. 400.
1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.
Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.
1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.
Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsake odštete.
1 Insbriško (tirolsko) srečko. Glavni dobitek gld. 30.000.

Vrsta B. (Na leto 13 vzdigatev.)
Mesečne rate à gld. 6. — Po plačanju sadnje rate dobi vsak deležnik 3 srečke.
1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.
Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.
1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.
Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsake odštete.
1 Sachsen-Meiningsko srečko. Glavni dobitek 45.000, 15.000 južno-nemške velj.

Znanja naročila listi se po vsaki vzdigatvi franco — gratis razposiljajo. Vzdigatveni se promptno in tudi za povzeteke store. —

Nakup in prodaj kakor menjavanje vseh obstoječih državnih papirjev, prioritetnih obligacij, srečk, železničnih, banknih in obrtniških akcij. Reševanje kuponov.

Naročila za c. k. borso
se za gotovino ali navrzek 10 % izvršujejo. Vse vrste srečk se proti plačilom v mesečnih obrokih od gl. 5 na višje prodajajo.

ROTHSCHILD & COMP.
Opernring 21,
DUNAJ.

(93—10) Deležni listi
za vse vzdigatve veljavni brez daljšega doplačila.

40tine c. kr. avst. drž. srečk l. 1839	gld. 6.
20tine c. kr. " " " l. 1860	" 8.
20tine ogerskih darilnih srečk l. 1870	" 7.
20tine turšk. železničnih srečk l. 1870	" 4.

(36 vzdigatev veljavnih) . . . . . " 4.